

Beslutningsforslag nr. B 3. Fremsat den 3. oktober 2001 af Villy Søvnald (SF), Anne Baastrup (SF), Aage Frandsen (SF) og Knud Erik Hansen (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om at sikre bedre boligmæssige forhold for de udstødte og marginaliserede grupper

Folketinget opfordrer regeringen til at sikre bedre boligmæssige forhold for de udstødte og marginaliserede grupper ved:

1. at fremsætte lovforslag, der sikrer, at eksisterende egnede boliger til disse grupper ikke forsvinder gennem nedlæggelser og sammenlægning, samt at der oprettes et konkret antal boliger til de vanskeligst stillede grupper,
2. at tage de fornødne skridt til at sikre, at overbelastningen af forsorgshjem og herberger ophører ved at etablere bedre behandlingstilbud til misbrugere og sindslidende,
3. at tage initiativ til at udarbejde et program for at forbedre standarden på forsorgshjem og herberger samt
4. at sikre bedre boligmæssig spredning, så udsatte grupper ikke koncentrerer i bestemte kommuner og bebyggelser.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er stort set en uændret gennemførelse af beslutningsforslag nr. B 31 fra folketingsåret 1997-98. Se Folketingstidende 1997-98, Folketingets forhandlinger side 864, tillæg A side 1816 og 1819.

I 1991 havde Folketinget en forespørgselsdebat, hvor man diskuterede, hvordan regeringen agtede at sikre tilstrækkelige behandlingstilbud, boligforhold, beskæftigelsesmuligheder og fritidsaktiviteter for udskrivne psykiatriske patienter. Der blev dengang, altså for 10 år siden, vedtaget en dagsorden, der opfordrede kommunerne til, eventuelt i samarbejde med frivillige organisationer, at forstærke udbygningen af opfølgende foranstaltninger for psykiatriske patienter i form af bofællesskaber, beskæftigelses-, undervisnings- og fritidstilbud samt dag/døgnvirksomhed. Det blev vedtaget at nedsætte en følgegruppe bestående af praktikere, brugere og pårørende på området med henblik på at komme med forslag til langsigtede løsninger på det sociale område. Det blev fulgt op af en ny dagsorden den 1. december 1992, hvor et enigt Folketing pålagde regeringen blandt andet at udvikle sociale boformer sammen med kommunerne og amterne med henblik på varige løsninger for socialt udsatte grupper, herunder personer med psykiske lidelser og misbrugsproblemer. Der har således været nedsat en følgegruppe og arbejdsgrupper i både Socialministeriet og By- og Boligministeriet omkring boligproblematikken for de udstødte grupper, herunder blandt andet Regeringens Byudvalg og fremrykningsudvalget.

Socialministeriet udarbejdede i foråret 1997 en midtvejsstatus over boligsociale projekter, som er igangsat på baggrund af 30 forslag fra regeringens udvalg. Af rapporten fremgår det, »at det især er de stærke beboere, der etablerer netværk via projekterne, ofte med udgangspunkt i de brede beboerrettede aktiviteter i projekterne, hvorimod de svagere beboere kun sjældent har kunnet forankre sig i disse almene netværk. Ofte har det, og ofte på trods af vedvarende forsøg, været vanskeligt at etablere sociale selv bærende projekter for og sammen med de svageste beboergrupper. Herunder marginalgrupper, hvor kommunerne

har et særligt socialt ansvar. Ifølge statusrapporterne falder de svagt motiverede udsatte grupper hurtigt fra, møder ofte ikke op og har svært ved at overholde aftaler m.v. og opfattes måske krævende, tids- som ressourcemæssigt.«

Så selv om Folketinget den 1. december 1992 tog det usædvanlige skridt, at det igennem en motiveret dagsorden pålagde regeringen at gøre en særlig indsats for de såkaldte socialt udstødte personer, er det ikke lykkedes at hjælpe de allersvageste. Det må erkendes, at det ikke er lykkedes at integrere de hjemløse og de socialt udstødte i lokalsamfundet. Regeringens Byudvalg har forsøgt sig med en lang række initiativer. Nogle af de gennemførte initiativer har SF's fulde støtte. Derimod finder SF ikke, at regeringens initiativer har givet de allersvageste en bedre bolig-situation. En række sager har vist, hvor magtesløs en kommune er over for boligsociale problemer. Sociale problemer har en tendens til at koncentrere sig i bestemte kommuner, bestemte kvarterer og bestemte byggelejer. Det medvirker ofte til, at problemerne bliver selvforstærkende. Men i dag er situationen ofte den, at folk med sociale problemer og uden bolig kun kan få anvist en lejlighed i problemkommunerne og i problembyggelejerne.

SF ønsker derfor, at der rettes op på situationen ved, at der gennemføres forslag, som:

1. sikrer, at alle kommuner hurtigst muligt afsætter et nærmere fastsat antal boliger til de vanskeligst stillede grupper,
2. sikrer, at tilgangen til forsorgshjem og herberger standses, ved at der etableres bedre og flere behandlingstilbud til misbrugere og sindslidende,
3. sikrer, at der tages initiativ til at udarbejde et program for at forbedre standarden på forsorgshjem og herberger samt
4. sikrer en bedre spredning, ved at der etableres flere botilbud fra kommunerne, jf. servicelovens § 91.

Ad 1. Arbejdet med at forbedre livsvilkårene for de udstødte grupper har bl.a. resulteret i tilbud om midlertidige bo- og overnatningsmuligheder og tilbud om

støtte og socialt samvær på hjemløseinstitutioner, herberger og væresteder, hvor det var tanken, at de kunne bo eller opholde sig i en periode, indtil de igen fik en bolig. Erfaringerne viser desværre ofte, at det næsten er umuligt at komme ud igen, når først man er flyttet ind, ofte fordi det er overordentlig svært at skaffe de nødvendige boliger. En undersøgelse i 1997 i Københavns Kommune viste, at 1/3 af herbergsbeboerne er klar til egen bolig, hvis de kunne skaffes. Der bliver flere og flere hjemløse, ligesom de sindslidende og misbrugere mangler relevante behandlingstilbud og boliger. Årsagerne til mangelen på gode boligmæssige forhold for de udstødte og marginaliserede grupper skal ses i relation til tre forhold. For det første vil der være boligmangel frem til år 2030, som påvist af Lelovskommisionen. For det andet forsvinder små billige boliger pga. byfornyelse og salg af kommunale ejendomme. Endelig for det tredje er der meldinger fra institutioner etableret efter servicelovens § 94 (§ 94-institutioner) og fagfolk, som efterlyser flere almindelige boliger, kolonihavehuse og plejehjemspladser til de udstødte og marginaliserede grupper i Danmark. En konference arrangeret i 1990 af Boligselskabernes Landsforening med deltagelse af Københavns Kommune, Socialministeriet, Boligministeriet, herbergsinstitutioner og naturligvis Boligselskabernes Landsforening afdækkede, at der var behov for personalestøtte i individuelle boliger, at der var behov for en særlig indsats for at forhindre udsættelse fra nuværende boliger, at der var behov for udslusningsboliger, at der var behov for individuelle satellitboliger, og at der var behov for bofællesskaber på eller i tilknytning til institutioner, herberger m.v. Hertil kan der i øvrigt være behov for forskellige boformer, pensionater, kollegier og lignende. Samtidig afdækkede konferencen, at det var vigtigt med støtte til beboere i egne boliger. Hvis det er rigtigt, at boligspørgsmålet er så centralt et problem, var det måske værd at overveje, inspireret af hvad Boligudvalget lærte under et besøg i Rotterdam i 1997, om man skal afsætte et antal boliger i enhver by til de udstødte m.fl. I dag mærkes ældreboliger, ungdomsboliger og almene boliger på

tilsvarende måde. De entydige meldinger fra institutioner og fagfolk må efter SF's opfattelse resultere i en lignende mærkning af et antal boliger, der specielt er forbeholdt de hjemløse, sindslidende, misbrugere, folk fra kriminalforsorgen osv.

Ad 2. De sindslidende og misbrugere mangler relevante behandlingstilbud og boliger. Man hører desværre alt for ofte om sindslidende og misbrugere, som ikke kan udskrives til lokalsamfundet, da der ikke findes tilstrækkelig med boliger til dem. Resultatet bliver, at de ikke kan udskrives og bliver fastholdt i behandlingsinstitutioner og herberger.

Ad 3. SF ønsker, at der tages initiativ til udarbejdelse af et program, som sikrer en forbedring af standarden på forsorgshjem og herberger. Det er nødvendigt for at sikre tidssvarende boformer til sindslidende, misbrugere og hjemløse. Der er i dag bl.a. ældre, der fortsat har et misbrug og en adfærd, der gør, at man ikke kan tage dem ind i de etablerede institutioner. For dem er det nødvendigt at få etableret en asyllignende boform, hvor de kan få lov til at leve de sidste år på egne præmisser. Der er derfor behov for et program, som sikrer, at man også retter sin opmærksomhed mod denne svage gruppe, som har et stort pleje- og omsorgsbehov.

Ad 4. Der er i 1997 lavet en undersøgelse i København om de ca. 900 pladser på kommunens § 94-institutioner. Undersøgelsen viser, at 1/3 af beboerne er parate til at flytte ud i egen bolig eller bofællesskab med støtte, hvis det eksisterede. Men boligerne er der ikke. I stedet skulle servicelovens § 91 være løsningen for disse personer, men det er klart SF's opfattelse, at i langt de fleste tilfælde, hvor § 91 er blevet brugt, har der reelt alene været tale om tekniske ændringer. København har fået skurbyen, som i dag er organiseret efter servicelovens § 94, men det er meningen, den skal organiseres efter § 91. Hertil kommer enkelte andre bofællesskaber i København samt nogle ældreboliger i Vestjylland, hvilket reelt er det eneste, som er oprettet i henhold til § 91, på trods af, at muligheden har eksisteret siden 1995.

Skriftlig fremsættelse

Villy Søvnal (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at sikre bedre boligmæssige forhold for de udstødte og marginaliserede grupper.

(Beslutningsforslag nr. B 3).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.